

2018 – Έρευνα του
Συμβουλίου της
Ευρώπης και του ALTE:
Μεταναστευτικές πολιτικές
για τη γλώσσα και τη γνώση
των κοινωνικών θεσμών

Κύρια χαρακτηριστικά

■ Την τελευταία δεκαετία όλο και περισσότερα κράτη-μέλη του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου θέτουν τη γνώση της επίσημης γλώσσας τους και των θεσμών της κοινωνίας τους ως αναπόσπαστο μέρος της μεταναστευτικής και ενταξιακής πολιτικής που ακολουθούν.

■ Στα περισσότερα κράτη-μέλη, η γνώση τη επίσημης γλώσσας της χώρας καθώς και των θεσμών της κοινωνίας αποτελεί βασική προϋπόθεση για όσους μετανάστες υποβάλλουν αίτημα για απόκτηση υπηκοότητας. Στα μισά κράτη-μέλη, οι μετανάστες θα πρέπει να πληρούν αυτές τις προϋποθέσεις για την έκδοση της άδειας παραμονής τους. Ενώ στο ένα τρίτο των κρατών-μελών η γνώση της επίσημης γλώσσας και των θεσμών της κοινωνίας αποτελεί προαπαιτούμενο για την είσοδο των μεταναστών στη χώρα.

■ Υπάρχουν ουσιώδης και αξιοσημείωτες διαφορές στο ακριβές επίπεδο της γλωσσικής επάρκειας το οποίο απαιτείται σε κάθε κράτος-μέλος.

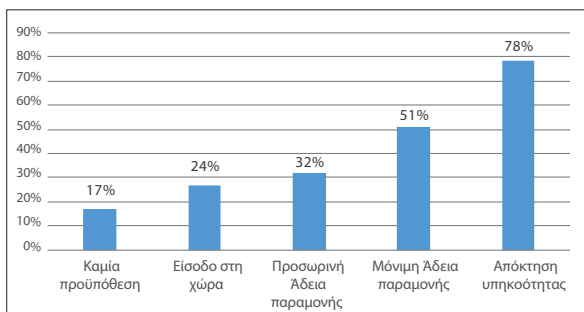
■ Ευάλωτες ομάδες (ανήλικοι, πρόσφυγες, μερικώς αναλφάβητοι) σπανίως εξαιρούνται της εξέτασης.

■ Αρκετά κράτη-μέλη διεξάγουν εξετάσεις οι οποίες δεν υπόκεινται σε κατάλληλο ποιοτικό έλεγχο. Ο αντίκτυπος της εξέτασης στους μετανάστες σπανίως ερευνάται.

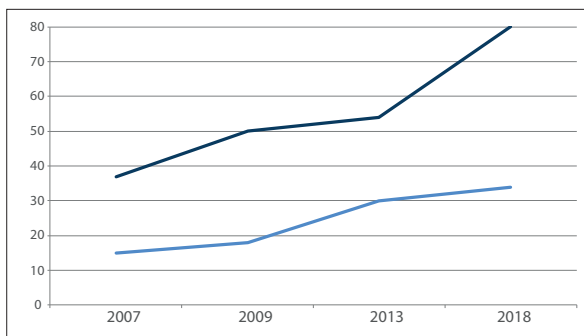
■ Σχεδόν όλα τα κράτη-μέλη δίνουν τη δυνατότητα παρακολούθησης προγραμμάτων εκμάθησης της γλώσσας στους μετανάστες, ωστόσο οι παρεχόμενες ώρες είναι συχνά ανεπαρκείς, κυρίως για τις ευάλωτες ομάδες.

Προϋποθέσεις και εξετάσεις

■ Το 78% των κρατών-μελών που πήραν μέρος στην έρευνα του 2018 θέτουν ως προϋπόθεση για την απόκτηση της υπηκοότητας, τη γλώσσα και/ή τη γνώση των θεσμών της κοινωνίας. Ενώ η μεταναστευτική πολιτική του 17% των κρατών-μελών δεν περιλαμβάνει τέτοιου είδους προϋποθέσεις:

■ Από το 2007 μέχρι το 2018 όλο και περισσότερες χώρες εντάσσουν στη διαδικασία απόκτησης της υπηκοότητας εξετάσεις για γλωσσική επάρκεια (μπλε γραμμή) και για γνώση των κοινωνικών θεσμών (γαλάζια γραμμή):

■ Οι γλωσσικές απαιτήσεις εκφράζονται σχεδόν πάντα με βάση τα επίπεδα του Κοινού Ευρωπαϊκού Πλαισίου Αναφοράς για τις γλώσσες (CEFR), ωστόσο υπάρχει ελάχιστη συνοχή των επιπέδων που απαιτούνται για τους ίδιους σκοπούς μεταξύ των κρατών-μελών.

Ευκαιρίες Μάθησης

Τα μαθήματα εκμάθησης της γλώσσας στους μετανάστες συχνά παρέχονται από το κράτος και ελέγχονται σε θέματα ποιότητας. Σε πολλές όμως των περιπτώσεων, οι πρόσφυγες λαμβάνουν το πολύ μέχρι 250 δωρεάν ώρες διδασκαλίας:

Δωρεάν ώρες διδασκαλίας εκμάθησης της γλώσσας

	Όλοι οι μαθητές (n = 24)	Μερικώς αναλφάβητοι μαθητές (n = 22)
0 – 250	11	13
250 – 500	8	4
500 – 1000	4	2
1000 – 1500	1	2
2000 – 3000	0	1

Αρκετά κράτη-μέλη προσφέρουν μαθήματα για τους κοινωνικούς θεσμούς. Στην πλειοψηφία των περιπτώσεων τους, παρέχονται στην επίσημη γλώσσα της χώρας φιλοξενίας.

Ελάχιστα κράτη-μέλη δίνουν την απαιτούμενη προσοχή στις ευάλωτες ομάδες κατά τη διεξαγωγή των ενταξιακών πολιτικών τους. Οι παροχές εκμάθησης γλώσσας εκτός του υποχρεωτικού σχολικού συστήματος για τους ανήλικους, είναι ελάχιστες, καθώς και οι ειδικές ανάγκες των προσφύγων και των μερικώς αναλφάβητων σπανίως ικανοποιούνται.

Υποδείξεις

- ▶ Οι ευκαιρίες μάθησης θα πρέπει να είναι οικονομικά προσιτές και προσβάσιμες σε όλους, δεδομένου ότι η παρακολούθηση μαθημάτων είναι πιο ωφέλιμη για την ένταξη των μεταναστών σε σχέση με τις εξετάσεις.
- ▶ Σε περίπτωση διενέργειας εξετάσεων για μεταναστευτικούς λόγους, θα πρέπει να τηρούνται αυστηρά μέτρα ποιότητας και αμεροληψίας.
- ▶ Κατά τη σχεδίαση μεταναστευτικών και ενταξιακών πρακτικών θα πρέπει να δίνεται ιδιαίτερη προσοχή στις ευάλωτες ομάδες.
- ▶ Σε περίπτωση οικογενειακής επανένωσης θα πρέπει να αποφεύγονται οποιουδήποτε είδους κωλύματα σε σχέση με τις προϋποθέσεις εισόδου στη χώρα, δεδομένου ότι τέτοιες περιπτώσεις υπόκεινται στις αρχές των ανθρωπίνων δικαιωμάτων.

40 από τα 47 κράτη -μέλη του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου έλαβαν μέρος στην έρευνα του 2018:

Η έρευνα του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου σε συνεργασία με το ALTE διεξήχθη από τους παρακάτω συντελεστές:

- ▶ Lorenzo Rocca
(Università per Stranieri di Perugia)
- ▶ Cecilie Hamnes Carlsen
(Western Norway University
of Applied Sciences)
- ▶ Bart Deygers
(Ghent University)

Μετάφραση:
Νικολέττα Κωστοπούλου

Η λήψη της πλήρους έκθεσης μπορεί να γίνει από το:

www.coe.int/lang-migrants

© Council of Europe, 2019

www.coe.int

Το Συμβούλιο της Ευρώπης αποτελεί τον κορυφαίο Ευρωπαϊκό οργανισμό με σκοπό τη τήρηση των Ανθρώπινων Δικαιωμάτων. Αριθμεί 47 κράτη-μέλη συμπεριλαμβανομένων όλων των κρατών-μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Όλα τα κράτη-μέλη του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου έχουν συνυπογράψει την Ευρωπαϊκή Σύμβαση των Ανθρώπινων Δικαιωμάτων. Η σύμβαση έχει ως σκοπό τη προστασία των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, της δημοκρατίας και του κράτους δικαίου. Το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο Ανθρώπινων Δικαιωμάτων επιβλέπει και διασφαλίζει τη τήρηση της σύμβασης στα κράτη-μέλη.

COUNCIL OF EUROPE

CONSEIL DE L'EUROPE